

ABONAMENTUL.

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Los
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Plugul și spada.

I.

(Al.) Războiul mondial a aruncat la suprafață, în zilele din urmă, două nume strălucite: *Alfred Nobel* și *Henry Ford*.

Din adâncuri de sânge încheșat și nămol, din cea mai josnică vâltoare a patimilor deslănțuite, au ieșit la suprafață, în joc de albe spume, două nume, de cari se va vorbi mult, când vieța omenirii va fi revenit în alvia ei normală, după acest cataclism nebun.

La 10 Decembrie 1896 a repausat subit, în laboratorul din San Remo, Alfred Nobel, inventatorul dinamitei, testându-și averea sa de 50 milioane, ca premii pentru fizicieni, chimiști, medici, scriitori și *pacifiști*.

În fiecare an, la 10 Decembrie se distribuiesc premiile Nobel — fiecare premiu reprezintă o avere întreagă — și numele celui ce a inventat dinamita, e trimbițat în toată lumea, ca al celui mai mare sprijinitor al progresului și al omenirii dornică de civilizație.

Dacă Alfred Nobel s'ar ridica azi din groapă, nu știu ce părere ar avea de invenția lui, pe care o credea a fi deadrepatul în slujba civilizației umane.

În mod cu totul întâmplător, pe când lucra în laborator, s'a săvârșit epocala invenție. În 1866, s'a întâmplat, că nitroglicerina revărsându-se dintr'un vas, s'a amestecat cu lutul padimentului. Nobel a cercat să se convingă, ce efecte are lutul îmbibat cu nitroglicerina și, spre marea lui surprindere, a aflat, că lutul îmbibat are aceeași putere ex-

plosivă, ca și nitroglicerina singură. Marea invenție era acum concepută, restând numai desăvârșirea ei tehnică, ceea ce a urmat în curând.

Pașnicul Nobel se gândia la marile servicii, ce le va aduce invenția lui. Drumuri grele, tunele, operații în mine, și atâtea lucrări grandioase ale tehnicii moderne s'au facilitat, în mod extraordinar, prin această invenție genială.

Dar ce va fi cu dinamita, aplicată în viitoare războaie?

Alfred Nobel s'a gândit și la aceasta, și, naiv — cum sunt toți oamenii de geniu — a crezut că invenția e deadreptul favorabilă intențiilor lui pacifiste. Războaiele — și-a zis el — nu vor putea dăinui de aci înainte vreme mai îndelungată, căci forța demonică a dinamitei va produce ravagii atât de grozave, încât beligeranții se vor împăca de cu bună vreme, înainte de a se extermina împreună.

Și iată, că gândul optimist al acestui om genial s'a dovedit utopic, chiar în zilele noastre, când demonul Distrugerii mână, cu biciul lui implacabil de flacări, masele imense, în abisul prăpastiei.

Poate, că în clipele lui de îndoială, acest spirit superior a bănuț și cataclismul, ce putea să urmeze, pe urma operei sale.

Atunci s'a îngrozit de milioanele ce-l asaltau de pretutindeni și și-a zis: „Ei bine, dacă invenția mea poate să aibă și urmări dezastruoase, repar singur răul, ce ar putea urma. Cele cincizeci milioane câștigate cu sudoarea mea, rămână ca fundație pentru

toți oamenii de litere, cari vor promova cu scrisul și munca lor: *pacifismul*”.

Și așa a murit Alfred Nobel, convins fiind, că principiul *binelui* nu va fi biruit niciodată, în sânul omenirii, de acela al *răului*; asigurând prin fundațiunea princiară — cele mai alese minți ale lumii civilizate, în favorul vederilor sale.

El nu s'a gândit la minele explosive; — întocmai ca și blândul călugăr Berthold Schwarz, care n'a inventat praful de pușcă, pentruca oamenii să se măcelărească până la extirpare, în încăierările cumplite ale războaielor!

El era convins, că dinamita e un factor de mare importanță în drumul spre civilizație, dupăcum s'a dovedit în atâtea nemărate rânduri.

II.

Asupra lui *Henry Ford* n'am cetit nicăiri amănunte biografice mai amănunțite.

Expediția lui pacifistă, ce avea să opereze în Stockholm — locul natal al lui Alfred Nobel — îl aduce în cea mai strânsă legătură cu acesta.

Un milionar american, dupăce s'a convins, că grămezile de averi și averea lui Croesus, câștigată — per fas et nefas — din sudoarea *altora*, încă nu constituie adevărata fericire; — a consultat și partea mai nobilă a ființei sale, pe care o neglijase până acum: *inima*. Și aceasta, în graiul ei nemăiestrit, i-a dat a înțelege, că prea multă avere e concentrată în o singură mână; că din atâtea milioane s'ar putea săvârși opere caritative, ce ar asigura existența atâtor ființe, ce trăiesc în mizerie, fără vina lor.

Microfoanele.

Cum se descoperă mașinile de sburat invizibile ale dușmanului?

În războiul actual aeronautica aduce beligeranților servicii reale. Recunoașterile se pot săvârși mai ușor din înălțimea zărilor albastre unde aeronauților inzeștrați cu lunete intensive li se deschid perspective mai întinse de spionaj. E deci o problemă importantă a tehnicii de războiu, aflarea mijloacelor cu ajutorul cărora să se poată descoperi dușmanul care purtat de mașinile de sburat, din înălțimi mari, cearcă să pătrundă în tainele strategice ale contrarului. Azi aeroplanelor și baloanele dirijabile își poartă această meserie cu așa mare precauție, din înălțimi atât de covârșitoare încât în cele mai dese cazuri nu le poți observa cu ochiul liber. În schimb însă mașinile de sburat nici când nu sunt fără șgomot. Prin întocmiri potrivite sbârănitul elicelor se poate întări în așa fel că prezența unui aeroplan se poate constata deja la un timp când urechea nu poate percepe nici cel mai neînsemnat șgomot. Aceste întocmiri și-au ajuns în Franța o perfecționare atât de mare încât azi posturile franceze sunt în stare să afle locul aeroplanelor înainte de a fi vizibile și astfel să potrivească încă la bun timp tunurile spre dușmanul care voiește să le știricească pozițiile.

Numărul popular pe 1 an 4 cor.

Aceste *postes d'ecoute*, stațiuni de pândă se compun din patru puternice tuburi de auzit cari sunt astfel aranjate încât se pot potrivi spre toate direcțiile boltii cerești și sub orice unghi către fața pământului.

Toate tuburile sunt la fel îndreptate și pot prinde și cele mai neînsemnate sunete pe cari apoi microfoanele le redau în formă mai intensivă. Observatorul poate astfel constata apropierea unui aeroplan sau dirijabil străin chiar și în cazul, când acesta, din cauza înălțimii mari sau a norilor cari îl învăluie, nu e vizibil. Mai mult, se poate fixa chiar poziția aproximativă a dușmanului nevăzut din aer așa încât direcția în care acesta se întretine se poate apoi comunica prin signale escadrelor aeriene proprii.

Metoda franceză servește mai mult a trada numai apropierea mașinilor de sburat dușmane. În același timp însă în Statele-Unite — după cum vestește revista „Scientific american” — s'a construit un sistem cu ajutorul căruia se poate fixa cu toată exactitatea poziția aeroplanelor ascunse așa încât țintașilor se poate comunica nu numai direcția, dar și distanța țintei nevăzute.

În creștetele unei figuri geometrice cu mărimile cunoscute — de obicei se construiește un triunghi sau paralelogram — e instalat câte un microfon (telefon), pe cari soldații păzitori — la cel mai neînsemnat șvon din aer — le

Pretul unui exemplar 10 fileri.

mișcă în jurul axei lor fixe atâta timp până când undele sunetului produs de elice ajung să fie mai intensive. Din unghiurile de înclinare ale microfoanelor și distanța lor reciprocă se poate calcula cu ușurință locul unde se întretin mașinile de sburat nevăzute ale dușmanului.

În cazul cel mai simplu — cum se uzează de pildă pe câmpul de luptă — fiecare microfon comunică cu un tub de auzit. Observatorul provăzută pe după cap cu scoici de telefon mișcă tuburile cu grije în toate direcțiile, până ce sbârănitul elicelor s'aude mai lămurit, mai bine zis până ce șgomotul și-a ajuns maximul de intensitate. Unghiul sub care sunt inclinate în acest moment microfoanele se signalizează apoi artileristilor încredințați cu verghia și curățirea atmosferelor de dușmani, cari combinând datele primite află în niște tabele calculate gata distanța și direcția în care au să țintească.

La stațiunile permanente de pândă — când e vorba de pildă de scutirea de bombe sau granate a orașelor sau fortărețelor — întocmirile firește sunt mai complicate, principiul e însă același.

Pentru artileria aeronautică precisiunea nu e indispensabilă, dar trebuința ei e cu atât mai neapărată la artileria de uscat sau de mare. Cele mai bune servicii le fac în aceste cazuri șrapnelele, cari la explodare risipesc pe o

Numărul popular pe 1/2 2 coroane

Războiul cumplit, a deschis ochii acestui chrysofob, deschizându-i perspectivele înfricoșătoare ale suferinții.

Avea la îndemână o nouă invenție: *plugul automat*, cu care putea să câștige miliarde, în câțiva ani.

Era însă destul de bogat — numai acum luă seama — și s'a gândit, că toate aceste miliarde le lasă în favorul marilor fabrici, dacă aceste se obligă, că de aci înainte *nu vor mai confecționa muniții pentru războiu*, ci numai pluguri-automate, pe urma cărora ar rămânea un belșug economic și industrial fără păreche.

A pornit deci spre Europa, cu gândul, că visul lui de întârziat apostol al umanitarismului, va afla răsunet.

Știm cu toții, că expediția lui pacifistă a pățit fiasco. Abia ajuns în Europa, agenți provocatori ai marilor fabrici americane de muniții, au ridiculizat propaganda lui pacifistă și el, pierzându-și răbdarea, s'a înapoiat, cu cel dintâi vapor. Tovarășii lui de idei au mai zăbovit o vreme oarecare pe aici, au ajuns chiar până în Stockholm, dar ziarele n'au înregistrat nici un succes *potrivit*, pe urma laudabilei lor strădanii.

Și așa plugul-automat, — simbolul muncii și al bunăstării — nu-și va revărsa, deocamdată, roadele lui binecuvântate, asupra omenirii; ajunsă în preajma mizeriei...

Măcelul va decurge cu furie crescândă, până va ajunge la paroxism, deși încercarea dreaptă a armelor a dat, până acum, rezultate destul de convingătoare.

Lumea, cuprinsă de paroxismul războiului — asemenea plagelor neuropate din evul mediu — a înșchimbât azi în tunuri arama clopotelor, și în baionete oțelele plugului...

Am ieșit cu toții din oscilările obișnuite ale vieții; azi ne precipităm într'un salt mortal, spre marginea prăpastiei.

*

Mister Henry Ford, dă-mi voie să te felicit, pentru ideea îndrăzneată, cu care ai voit

față mai întinsă ploaia de glonțuri. Aici lucrul principal rezidă deci în a se calcula exact timpul când creapă granatele, ca exploziile astfel să se întâmple la aceeași înălțime și întrucât se poate în apropierea sburătorilor străini.

Microfoanele provăzute cu aparatele accesorii de întărire a sunetului pot prinde și marca deslușit șgomotul elicelor chiar și dela o distanță de mai mulți kilometri.

Un astfel de sistem s'a construit nu de mult din partea unui american în Londra împotriva atacurilor aproape continue ale Zeppelinilor. O seamă de microfoane sunt aranjate la un loc ferit, formând o figură geometrică. Undele de sunet prinse de tuburile de auzit se întăresc și aici prin niște aparate speciale. În când toate microfoanele sunt astfel potrivite încât semnalează cele mai intensive sunete, ele sunt îndreptate spre același punct comun care formează creștetul unui con. Din dimensiunile conului se poate apoi calcula distanța la care vor avea să bată tunurile.

Când observatorul știe mânuși cu deplină siguranță microfoanele, acestea-ți produc impresia unor ochi ageri de vultur, cari dintr'un loc ferit urmăresc cu o deosebită încordare prada ce s'apropie.

Rezultatul practic vor putea realiza aceste măsuri de siguranță firește numai atunci când toate operațiunile împreunate cu rostul lor se săvârșesc, am putea zice, într'o clipită, căci față de orice mișcare terestră sau maritimă iuteala cu care străbat mașinile de sburat atmosfera e neînchipuit de mare.

Arcan.

să salvezi civilizația noastră europeană, amenințată de flacările incendiului cutropitor.

Ai dovedit, prin acest gest, că milionarii au și *inimă*; noi credeam până acum, că au numai miros pentru afaceri rentabile.

Regret, în aceeași vreme, Mister Ford, că

n'ai cetit măcar în nemțește sau franțuzește (căci românește nu vei fi știind) gândirea atât de potrivită zilelor de azi a unei scriitoare a noastre: „Omenirea clădește palate pentru idioți și invalizi — și tunuri și șrapnele, pentru cei mai viteji fii ai ei.”

† Ioan Mețianu.

Voci de presă. — D. spozițiunile consistorului arhidiecezan. — Programul înmormântării. — Necrolog.

Arad, 7 Februarie.

Vestea încetării din viață a arhiepiscopului și mitropolitului Românilor ortodocși din patrie, Ioan Mețianu, a avut o îndepărtată repercusiune în inimile românești de pretutindeni. Ilustrul mort lasă o adevărată jale națională. În laborioasa sa activitate știuse să îngrijească de rosturile naționale ale bisericii noastre gr. răsăritene, să aibă deplina conștiință a responsabilităților ce sunt legate de cârja arhiepiscopescă. Ajutat de simțul practic cu care a fost înzestrat i-a reușit să facă o bună politică gospodărească, să consolideze materialicește dieceza aradană și arhidieceza sibiiană, creând condițiile pentru o înflorire a vieții spirituale bisericești. Cât de îndepărtat a fost răsunetul vestei triste a decedării mitropolitului Mețianu se dovedește atât de eclatant din vocile de presă, dintre cari colecționăm aci câteva:

„Telegraful român”.

„...Căzut-a cununa de pe capul nostru, vai nouă!” Așa ar trebui să exclamăm și noi, cu prorocul, pentru că cu adevărat, căzut-a cununa noastră, podoaba noastră, mândria noastră! A căzut, iar noi am rămas cu jalea și cu durerea, pricinuită de marea pierdere ce a trebuit să o îndurăm. Nu pentru că l-am fi pierdut înainte de vreme, căci bunul Dumnezeu l-a învrednicit să ajungă la frumoase bătrânețe, spre binele și fericirea noastră, ci pentru că l-am pierdut tocmai acum, în aceste zile grele și pline de primejdie, când am fi avut cea mai mare trebuință de mintea sa cea luminată și de povețele sale înțelepte.

Boala marelui nostru defunct se ivise încă în toamna anului trecut, pe la finea lunii Octombrie, când a început să tușească. Tusa a fost însoțită de o răgușeală, care a devenit tot mai pronunțată, până ce în cele din urmă vocea sa atât de sonoră și de puternică mai nainte, s'a stins de tot. Paralel cu boala aceasta a mers apoi și slăbirea corpului, care din zi în zi progresa tot mai mult, așa, că înainte cu câteva zile a trebuit să fie pus în pat, iar Joi seara și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, fără dureri, fără suferințe. S'a stins ca o candelă, când i se gata untul de lemn, fiind de față Preasfinția Sa, episcopul Ioan I. Papp al Aradului, care Joi dimineața sosise la Sibiu, apoi membrii îndureratei familii și alți bărbați ai bisericii, cari stăteau mai aproape.

E mare pierderea ce o avem prin moartea înțeleptului, bunului și activului nostru Arhiepiscop și Mitropolit Ioan, și cu sinceră durere deplângem trecerea lui din lumea aceasta vremelnică în cea mai bună și vecinică, pentru că am pierdut pe capul bisericii noastre naționale din Transilvania și Ungaria, care totdeauna și între toate împrejurările a fost la locul său când a fost ca interesele și drepturile bisericii noastre și ale neamului să fie apărate. Ne este doară încă în vie memorie energia și bărbăția cu care a luptat marele nostru defunct în contra proiectului de lege al fostului ministru de culte Berzeviczy și apoi în contra legilor școlare ale lui Apponyi, cum și în contra ordinațiilor ministeriale referitoare la catehizare. Știm toți apoi cu câtă înțelepciune a con-

duc el naia bisericii noastre prin marea viforoasă și plină de primejdii la limanul mântuirii!

În viitor însă nu o va mai conduce, pentru că Domnul l-a chemat la sine, la odihnă. Când își întindea tocmai noaptea aripile sale deasupra lumii acesteia ne-a părăsit, lăsând cel mai negru întunec în inimile noastre.

„Gazeta Transilvaniei”.

Fapt mai presus de orice îndoială este că ilustrul mort, căruia Dumnezeu i-a dăruit o viață atât de lungă și în depline puteri trupești și sufletești până la adânci bătrânețe, — a desfășurat în viață fiind, cu toate greutatele vremilor atât de schimbăcioase și adeseori atât de neprielnice, o activitate estinsă și plină de roade, care este și va rămânea strâns legată de dezvoltarea vieții noastre bisericești, școlare, culturale și politice în decurs de peste un jumătate de veac.

Înzestrat dela natură cu înalte calități trupești și sufletești, cu o minte ageră și pătrunzătoare, adânc cunoscător al oamenilor și împrejurărilor, și având convingerea că orice propășire e condiționată de muncă asiduă, El pleacă pe drumul vieții cu pași hotărâți și siguri.

Ca arhieru a avut să poarte o luptă adeseori sbuciuată cu puterea de stat, pentru a cârmui cu succes naia bisericii. În scris și cu grai viu, ca membru în casa magnaților, a dus o luptă bărbătească pentru salvarea intereselor bisericești-școlare, atât de greu amenințate. În 1885 stăruiește pentru înființarea unui liceu în Arad, dar i se deneagă acest drept, garantat de altfel prin lege. În 1891 episcopul Mețianu luptă cu bărbăție, alături de ceilalți arhieru români, în contra faimosului proiect devenit lege pentru azilul copiilor.

După atâtea lupte sterile, îngrijorat, — dar nu desperat, — de soarta bisericii sale, cu drept cuvânt zice în vorbirea cu care a deschis sinodul din 1895:

„Între asemenea împrejurări, dureri grele apasă sufletul nostru, și dacă ne mai rămâne vre-o consolare, aceea este credința în Dumnezeu și în *vitalitatea bisericii noastre*, care — dealungul veacurilor, — a mai trecut prin multe asemenea cercări grele, și nu numai nu s'a periclitat, ci a ieșit pururea victorioasă”.

În anul 1899 congresul național-bisericesc îl alege arhiepiscop și mitropolit al Românilor de legea greco-orientală din Ungaria și Transilvania.

Vrâsta înaintată intru nimic n'a stânjenit dorul de muncă al arhiepiscopului și mitropolitului Ioan Mețianu. Acelaș neastâmpăr, aceeaș agerime a minții, aceeaș energie, aceeaș hărnicie, însoțite de experiența bogată a unei etăți patriarhale, caracterizează pe înaltul dignitar până la sfârșitul vieții sale.

În lupta continuată și desfășurată, ea supremul cap al bisericii gr.-or. pentru conservarea școlilor noastre populare în contra faimoselor proiecte Apponyene — arhiepiscopul Ioan Mețianu a stat ca o stâncă de granit. Contrar părerilor unor fruntași de ai noștri, cari, considerând jertfele enorme pretinse de noua lege școlară, pledaseră pentru abandonarea școlilor confesionale, mitropolitul Mețianu a susținut principiul că: „ceace dăm de bună voie e pierdut pentru totdeauna, dar ce ni se ia cu forța, sau pe nedreptul, în vremuri mai bune putem recăștiga”.

Cu toate decepțiile rezultate din aceste lupte,

mitropolitul Mețianu nu desarmează și după venirea la putere a partidului liberal, are satisfacția că unele din postulatele bisericesti-scolare încep să-și primească o rezolvare mai binevoitoare.

„Drapelul”.

În cele politice abia vremurile din urmă l-au scos la suprafață, dela restabilirea constituției încoace, ca exponent al desideratelor de viață proprie națională. Eșuând tratativele contelui Tisza cu reprezentanții partidului național român, tratative, pe cari le urmărea mitropolitul Mețianu cu deosebită luare aminte și cu înțelegerea omului cu multă experiență practică politică, a adresat după izbucnirea războiului mondial contele Tisza mitropolitului Mețianu celebra sa scrisoare, prin care credea, că va putea dăruia poporul român enorm de îngrijorat în aceste vremuri de grea cumpănă. Răspunsul potrivit, dat în termeni diplomați de mitropolitul Mețianu la acea scrisoare, va rămânea nu numai un prețios document al vremii, ci și o reoglindire sinceră a felului politic al mitropolitului, salutând de o parte inițiativa contelui Tisza, dar ferindu-se a declara cele puse în vedere de contele Tisza ca suficiente pentru satisfacerea îndreptățitelor de considerate naționale ale poporului român.

S'a și înțeles actiunea contelui Tisza prin acest răspuns, când ministrul prezident spera, că tocmai prin scrisoarea sa va putea îndemna pe arhierii — nu știm acum pentru a cătea oară — să iee din mâna partidului național român conducerea poporului român. De altfel fericitul mitropolit, în diferite rânduri, a făcut tocmai guvernul responsabil pentru reducerea importanței politice a arhieriei în viața publică a poporului român. Doar nu se poate aștepta dela ei să se pună în fruntea unei acțiuni de apropiere spre guvern. atunci, când ei, arhierii și interesele proprii bisericesti reprezentate prin ei, sunt ținta loviturilor politice de guvernament. Ca un fel de satisfacție a făcut mai anii trecuți guvernul propunerea ca cei doi mitropoliți ai Românilor să fie numiți consilieri intimi. Ceeace a și urmat.

Trecerea la cele eterne a mitropolitului Mețianu s'a întâmplat între cele mai grele împrejurări, când cu îndreptățită îngrijorare privește fiecare fiu devotat al neamului și bisericii la cele ce vor avea să fie. Suntem în plin războiu, deja în a 19-a lună. Activitatea publică stagnează și toată grija este absorbită de războiu și de consecvențele lui grave. Intre asemenea împrejurări se reclamnă dela cei competenți multă prudență și o înțeleaptă orientare, precum și o lăpădare de toate interesele personale și locale, pentru a putea trece cu bine peste complinirea importantului loc devenit vacant.

„Budapester Tagblatt”.

Patriarhul românimeii din țările ungare a început din vechi timpuri în Sibiu. Timpt de 17 ani a fost mitropolitul Ioan Mețianu arhipăstorul bisericesc al poporului său, timp de 41 de ani a purtat el cărja arhierescă. Convingerea sa era că reformele unei propășiri culturale a românimeii în prima linie trebuiesc făcute pe terenul școlar. Diferite școale datoresc influinței și sollicitudinii sale întemeierea și înflorirea. Primejdiilor pe cari le aduse legea pentru școlile primare din 1907 le-a putut face față biserica greco-orientală numai prin întemeierea de fonduri economice din partea consistorului, iar noua generație de preoți a început să îndemne poporul la crutare.

Când în 1912 contele Tisza începu tratativele de pace cu România, de sine înțeles că acela către care s'a adresat a fost iarăși Mețianu. Și când la începutul războiului rezerviștii tuturor popoarelor Ungariei cu egală însuflețire au plecat sub steaguri, când naționalitățile se întreceau aproape în simțul de jertfă pentru patrie, primministrul și-a exprimat deosebita recunoștință, spre cinstea și bunăstarea viitoare a cetățenilor nemaghiari din Ungaria. Scrisoarea, pe care contele Tisza a scris-o atunci, și pe care naționaliștii au considerat-o ca o a doua magna carta — legea naționalităților — a fost adresată arhiepiscopului și mitropolitului Mețianu.

„Világ”.

Mitropolitul n'a figurat pe prundul politic. N'a făcut parte dintre politicienii luptători, ci mai de grabă dintre acei ale căror dorinți se realizează prin alții și ei cu plăcere rămân în întunec până ce teoria prinde să se înfăptuiască. Dacă considerăm viața mitropolitului, activitatea lui — după aparențe — a fost de caracter bisericesc mai ales. Cursul carierei sale însă a avut și momente politice însemnate.

„Siebenbürgisches Tagblatt”.

Cu moartea lui a dispărut un adevărat patriarh al bisericii și poporului său un preot în cel mai nobil înțeles al cuvântului. El a păstorit aproape 17 ani ca demn urmaș al lui Andreiu Șaguna întemeietorul mitropoliei și s'a dovedit în acest timp de conducător înțelept și plin de energie, al bisericii încredințate lui și înmulțitor al bunurilor ei materiale și spirituale. A stat însă totdeauna pe pedestalul înalt al umanității nobile și nu s'a lăsat influențat nicicând în gândirea și activitatea sa de parțialitate și intoleranță. De aceea toți, cari au avut atingere cu el, cari i-au cunoscut caracterul nobil și de o moralitate riguroasă, demnitatea și blândeța lui mare precească, îi aduc la moartea lui tributul unei sincere pietăți.

Dispozițiile consistorului arhidiecezan.

Nr. 654 Plen.

Preaonorașilor Domni Protopresbiteri. Onor. preoțime eparhială. Iubit popor credincios al arhidiecezei noastre greco-orientale române din Transilvania.

Cu profundă durere vine astăzi consistorul arhidiecezan a Vă aduce la cunoștință tuturor trista știre, că preaveneratul și iubitul nostru arhipăstor, arhiepiscopul și mitropolitul nostru

Ioan Mețianu

azi la orele 5 și jum. din zi a încetat din viață.

Cuprins de un morb mai îndelungat, care s'a agravat treptat, bunul arhipăstor, încujurat de cei mai de aproape ai săi, azi seară la orele 5 și jum. și-a dat sufletul său în mâinile Creatorului, având 88 de ani ai etății și peste 40 ai arhieriei.

Consistorul arhidiecezan, intrunindu-se azi seara în ședință plenară, a luat măsurile de lipsă pentru o demnă înmormântare a veneratului Arhipăstor, și vine prin aceasta a Vă invita pe toți: cler și popor, a Vă face părtași durerii sale, și a această durere a o exprima și prin semnele acelea din afară, prin cari hii cei buni își arată iubirea lor filiască către iubitul lor părinte.

De aceea, onorat cler și iubit popor credincios, Consistorul arhidiecezan dispune în privința acestor următoarele:

1. La toate bisericile din arhidieceza noastră îndată după primirea acestui cercular să se tragă clopotele dimineața, la amiază și seara. Până Marți la amiază, când se va face înmormântarea veneratului arhieriu.

2. În proxima Duminecă după înmormântare să se facă în toate bisericile noastre parastas solemn întru memoria fericitului arhiepiscop și mitropolit Ioan, la care va asista întreg poporul credincios, precum și tinerimea școlară.

3. Acest parastas să se repețească la 40 zile, socotite dela ziua morții, sau unde aceasta nu s'ar putea, în Dumineca proxima următoare.

4. Tot asemenea să se repețească parastasul la o jumătate de an și la un an, dela 21 Ianuarie 1916.

5. Până la întregirea scaunului arhiepiscopesc și mitropolitan să se spună la sf. Liturghie ecteniile pentru cei morți, pomenindu-se „Arhiepiscopul și mitropolitul Ioan”, iar scaunul arhieresc unde se află, să se țină învălit în negru.

6. Până la întregirea scaunului arhiepiscopesc și mitropolitan la ecteniile pentru cei vii să se pomenescă „Preasfinții noștri patriarhi de a toată lumea”.

În fine se aduce la cunoștința onoratului nostru cler și iubitului popor, că cărma bisericii noastre arhidiecezane pentru toată durata văduviei scaunului arhiepiscopesc și mitropolitan, cu ziua de azi o a luat și o va purta consistorul arhidiecezan în senzul prescrierilor Statutului Organic; și clerul și poporul credincios este invitat, a se adresa în toate atacerile sale bisericesti, școlare și fundamentale cu toată încrederea către consistorul

arhidiecezan și respective către subsemnatul arhimandrit și vicar arhiepiscopesc.

Sibiu, din ședința plenară a consistorului arhidiecezan, ținută la 21 Ianuarie 1916.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
arhim. și vicar arhiepiscopesc.

Dr. Octavian Costea m. p.,
secretar consistorial.

*

Programul înmormântării

rămășișelor pământești ale Excelenței Sale Inalt Preasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit ortodox român Ioan Mețianu.

1. Sâmbătă, în 23 Ianuarie a. c., la 9 ore dimineața, rămășișele pământești ale răposatului Arhiepiscop și Mitropolit se expun în reședința mitropolitană până Luni în 25 Ianuarie, la 12 ore din zi. Intrarea va fi pe scara principală, — ieșirea pe scara din curte.

2. Luni, în 25 Ianuarie a. c. rămășișele pământești ale răposatului Arhiepiscop și Mitropolit se vor ridica din reședința mitropolitană și cu ceremonialul prescriș se vor transporta și așeza în biserica catedrală.

3. Marți în 26 Ianuarie la 10 ore a. m. se vor săvârși în biserica catedrală ritualele prescrișe, după a căror terminare conductul funebral pleacă spre biserica parohială din suburbiul Iosefin, în al cărui cimitir se vor așeza rămășișele pământești.

Conductul trece prin strada Măcelarilor, piața mare, strada Cisnădiei, strada Schewis, până la biserica, în următoarea ordine:

a) un cleric îmbrăcat în stihariu negru duce crucea mare neagră;

b) elevii seminariai câte 4 în rând, cu profesorii;

c) poporul credincios câte 4 în rând;

d) preoțimea noastră câte 4 în rând;

e) crucea cea dela mormânt, purtată de un cleric îmbrăcat în stihariu negru;

f) corul cântăreților;

g) doi clerici în stihare negre, purtând lumini;

h) arhierii și preoții slujitori;

i) carul funebral cu cosciugul;

k) consistorul mitropolitan și arhidiecezan plenar, reprezentanții diferitelor corporațiuni și oaspeții, după categoria lor.

Sibiu, în 21 Ianuarie 1916.

Consistorul arhidiecezan.

*

Necrolog.

Consistorul metropolitan gr. or. român cu adâncă întristare anunță, că binemeritul și distingutul Arhiepiscop-Mitropolit al bisericii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania

Ioan Mețianu,

consilier intim actual al Maj. Sale ces. și reg. apostolic, cavalier al ordinului „coroana de fier clasa II”, proprietar al crucii cea mari „Francisc Iosif”, etc. etc., după o viață rodnică bogată în fapte nobile, azi la orele 5 jum. p. m. a adormit în Domnul.

Ceremoniile funebrele se vor săvârși Marți, în 26 Ianuarie (8 Februarie) a. c. în biserica catedrală, de unde osemintele pământești ale înaltului prelat se vor transporta și depune în cimitirul de lângă biserica patronată din suburbiul Iosefin — spre vecinică odihnă.

Binecuvântată și eternă-i va fi memoria!

Sibiu, în 21 Ianuarie (3 Februarie) 1916.

*

Excelența Sa, Inalt Preasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit al Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania

Ioan Mețianu,

consilier intim de stat al Maj. Sale ces. și reg. apostolice, membru în casa magnaților, cavalier al ordinului „Coroana de fier cl. II”, proprietar al ordinului „Francisc Iosif”, etc. etc. provăzut cu sf. Taine, Joi, în 21 Ianuarie (3 Februarie) a. c., la orele 5 jum. seara, după o boală îndelungată, la adânci bătrânețe, în etate de 88 de ani, și-a încheiat cursul vieții dedicat serviciului P. I. tron, patriei, bisericii și națiunii.

Consistorul arhidiecezan cu adâncă durere aduce această tristă întâmplare la cunoștința publică.

Sicriul cu rămășițele pământești ale Înaltului defunct se va transporta din biserica catedrală Marți, în 26 Ianuarie (8 Februarie) a. c., după ritualele prescrise, cari se încep la orele 10 a. m. în cimitirul bisericeii ortodoxe orientale din suburbiul Iosefin și se va depune în cripta pregătită spre acest scop.

Sibiul, din ședința plenară extraordinară, ținută la 21 Ianuarie (3 Februarie), 1916.

Consistorul arhidiecezan.

Prin noi înșine.

Arad, 7 Februarie.

Traducem din *Independance Roumaine* dela 3 Februarie următoarele rânduri:

Mulți dintre compatrioții noștri au o mentalitate singulară. Toate nădejile patriotice și le plasează pe un temei străin patriei noastre. Pentru aceste spirite, în viitorul României totul depinde dela puterea străină pe care se va sprijini și în serviciul căreia se va obliga. Aceste personaje nu mai vorbesc de alta ceva decât de „politica ententistă”, și „politica centralistă”.

Ațintindu-și privirile numai în afară, nu-și dau seama, că în zilele pe cari le trăim, preocuparea principală pentru un bun Român, este conștiința trează a patriei, și înainte de toate a ține seamă de aceasta. În patriotism și în năzuințele naționale se consolidează echilibrul pentru care trebuie unită toată energia utilă. În spiritul de muncă și jertfă, de-a lărgi elementele de coeziune și soliditate națională, pe care trebuie să le aibă în vedere un cetățean la fel cu un guvern, trebuie să fie așezată niștința de dezvoltare și nădejde. A se rezima neconținut pe îndoelile de aprobare sau desaprobară a cutărei puteri străine, înseamnă un fel de recădere în greșeala șefilor de mai înainte, cari în cele mai triste timpuri a trecutului nostru căutau alianțe străine împotriva prinților domnitori dela cari ambiționau tronul. Interpretarea de campanii în afară de frontierele noastre, contra celor cărora le revin toate responsabilitățile conducerii afacerilor publice de astăzi, este o operă primejdioasă pentru patrie, care nu va aduce niciodată rezultate celor ce o săvârșesc. Aceasta activitate risipită în afară și lipsită de considerații, care însă duce uneori la reușită pentru cei cari o încearcă, are regretabile inconveniențe pentru ei, încercări sterile.

În orele acestea îndatorirea fiecărui bun Român, este de a arunca priviri în interiorul țării, de a contribui la opera comună în vederea prosperării forțelor morale și materiale cari, din timpuri memorabile au contribuit înaintarea României la o națiune ce ea reprezintă astăzi, a da patriei contribuția desăvârșită de patriotism și bunăvoință, și în sfârșit de-a da probe — în confirmare cu acest adevăr — că ceea ce vrem, trebuie să obținem nu prin cutare națiune străină, a cărei reprezentanți sau servitori am fi necesități să devenim, ci — prin noi înșine.

AVIZ.

Aducem la cunoștința abonaților noștri că „Calendarul partidului național” pe 1916 e complet epuizat și nu se mai poate retipări. Sumele ce vor sosi de azi încolo pentru calendar, se vor socoti în abonament sau se vor retrimite.

Administrația ziarului
„ROMÂNUL”.

Rușii și România.

Incursiunea unui vas de războiu rus în apele românești. — D. Al. Marghiloman în Budapesta. — Declarațiile dlui Al. Marghiloman. — Transitul cu Bulgaria.

Arad, 7 Februarie.

În „Universul” de Vineri găsim la loc de frunte, în locul articolului de fond, următoarea corespondență din Tulcea:

Ieri, la ora 1 jum. d. a., a plecat din Galați în josul Dunării vaporul „Traian”, având la remorcă corabia „Sf. Gheorghe” sub pavilion grec. Pe la orele 3, ajungând în dreptul portului Reni, aceste vase au întâmpinat o canonieră rusă, care le-a somat să acosteze în port spre a le supune unei perchiziții.

Comandantul vasului „Traian”, d. Ioan Melnic, pe când făcea rondoul, a indus pe Ruși în eroare și, în loc să acosteze la Reni, s'a îndreptat, cu toată viteza vaporului, spre malul românesc unde a acostat.

Canoniera rusească a urmărit totuși vaporul „Traian” și intrând în apele noastre a somat din nou pe comandantul vasului să se lase escortat în portul Reni.

D. căpitan Melnic a refuzat, protestând contra acestei ilegalități și invocând faptul că conduce un vas sub pavilion român, care navigă în ape românești.

Văzând că nu reușesc cu vaporul Traian, Rușii s'au adresat echipajului corăbiei „Sf. Gheorghe” și, făcând somațiunile legale, i-a adus la cunoștință că, dacă va încerca să se sustragă perchiziției, va fi bombardat de canonierele din Reni. Echipajul corăbiei, refuzând să se supune acestui ordin a fost imbarcat cu forța pe canoniera rusă, împreună cu actele corăbiei, și transportat la Reni, unde în urma unui lung interogatoriu, după cinci ore a fost pus în libertate și lăsat să-și continue călătoria.

Ni se anunță din Budapesta cu datul de ieri Duminecă: D. Al. Marghiloman, fost ministru român, însoțit de secretarul său a sosit Vineri seara la Budapesta, venind dela Viena. Bărbatul de stat român a descins la Hotel Hungaria.

Într'un interview acordat unui ziarist român, d. Al. Marghiloman a făcut următoarea declarație:

— Noi dela începutul războiului aveam convingerea, — a spus d. Marghiloman, — că locul nostru este alături de puterile centrale. Azi ni s'a confirmat foarte mult această convingere. De acum e incontestabil, că trupele Ententei vor fi silit să se retragă din Balcani. Unde mai pui că nimicirea Serbiei și înrângerea Rușilor justfică pe deplin părerea noastră.

D. Al. Marghiloman a petrecut numai puțină vreme în Viena, unde a avut întâlnire cu d. P. P. Carp.

S'a anunțat — scrie ziarele bucureștene — că s'a stabilit un acord între România și Bulgaria în privința transportului pe calea ferată Salonic-Occilar a 1000 vagoane de mărfuri destinate României și cari actualmente sunt imobilizate la Salonic.

Transportul acestor vagoane este imposibil, deoarece calea ferată Salonic-Occilar a fost distrusă în mare parte de Aliați și comunicația deci e întreruptă.

Delegatul căilor ferate bulgare a discutat chestii de detaliu cu direcția căilor ferate române în privința tarifului pe calea Dobrici-Oboești, unicul drum pentru traficul dintre România și Bulgaria.

Ambasadorul român dela curtea sârbească, d. Filaliti, care s'a refugiat odată cu guvernul sârb în Albania, apoi la Salonic și Atena, s'a stabilit acum pe insula Corfu.

În Galați a sosit vaporul rus „Moriac” cu 53 vagoane marfă rusă de diferit soi pentru România. Vaporul rus „Vilcov” a adus 200 cai din Rusia pentru România.

În Camera română, d. Take Ionescu care a anunțat să-și desvolte o interpelație asupra politicii externe, a făcut următoarea declarație:

— Ar fi de prisos să repet ceea ce am mai spus la discuția mesajului. Țin să accentuez însă că nu ne-am schimbat întru nimic punctul nostru de vedere. Nici n'avam nimic de adăugat la ceea ce am spus atunci.

Celelalte interpelări au fost amânate, fiindcă miniștrii interpelați nu erau prezenți.

„Federația Unionistă” de sub șefia dlor Take Ionescu și N. Filipescu și-a retras interpelările din parlament asupra politicii externe. Într'un comunicat, Federația anunță că se va folosi de această pauză pentru a se reculege pentru o nouă ofensivă contra guvernului.

La altarul binelui obștesc.

Fixarea atențiunii publice de îngrijirea pentru soartea orfanilor neamului a adus praznicului Crăciunului din urmă un semn de o importanță deosebită. Ideia pornită din Sibiu trebuie susținută și propagată cu căldură și cu stăruință pretutindenea, unde trăiește suflare românească. Și trebuie să-și aducă rodul său, ca o mărturie grăitoare a vremurilor, prin care străbatem și ca un simbol ce cuprinde porunca conservării noastre.

Așezământul intenționat făurește o legătură trainică și vie între cei ce se înecă în sângele jertfii proprii și între cei ce sunt de mântuit de inecul lacrimilor după cei pierduți. Acest așezământ să ție în aducere aminte oștirea jertfită. E afirmarea de viață nouă după acest războiu care ne răpește atâtea energii. E o acumulare de puteri înalte și mijlocul nostru de reculegere și de primenire în urma pierderilor războiului.

Îmi închipuiesc, cum se vor înfăptui în mod spontan pe sate și în orașe comitete de acțiune, cari să strângă cu însuflețire obolul obștei jertfitoare.

Trebuie să facem totul pentru organizarea acțiunii. Pământul acesta ni e martor al jertfelor, ce le-am adus pentru apărarea țării și pentru stăruința noastră în cuprinderile lui. Sperăm ca pe acest pământ să mai durăm un razim al aspirațiilor noastre de mai bine. Să revocăm în memorie daniile înaintașilor, cari au înzestrat altarul binelui obștesc. Binefăcătorii noștri din bătrâni și-au îndreptat gândul ior înspre chezașuirea credinței și a bisericii strămoșești. Voevozii și boerii din principatele de peste munți ne-au dat uneori moșii, ne-au trimis cărți religioase de mângâiere și de întărire și au patronat cultura veche românească, cari ne-au eredit acelaș suflet din generații în generații.

Atâtea alese bunuri nu le-au păstrat bogăția și îndestularea noastră materială. Oceane de sudori au spălat cele frunți și brațe dedate la trudă. Aurul hărniciei stors de munca noastră nu l'am pecetluit și nu l'am ascuns în lăzi — pe cari le mănâncă carii, rugina le roade și furii le răpesc. De aceia suntem un neam sărac. Sudoare și aur le-am prefăcut în dragoste de muncă și îndreptățirea blăstămului a dat graiu de binecuvântare pentru ursita croită de Dumnezeu, și pe care tot acela o schimbă, din vreme în vreme cu degetul său de foc.

Și s'au ivit și alt soi de binefăcători, veniți să îmbogățească conștiința noastră: istoriografii, cari să ne spună cine au fost strămoșii noștri.

În veacul trecut apar bărbați de inimă. Bobb are bogăție, care e de altă valoare ca ceacea a crezut neamului un Bărnuz, Papiu Ilarian, Șaguna și alții.

Se croesc bazele existenței noastre solide. Un bărbat de inimă ca Gojdu închină neamului marea sa avere, ca să înmulțească clasa intelectualilor români. Un binefăcător ca Adronic se cugetă la formarea clasei noastre industriale. Bisericiile noastre și așezămintele culturale, Asociațiunea, Societatea de teatru administrează o seamă de fonduri destinate slujirei interesului obștesc.

Și trebuia ca altcineva să se apropie de lipsurile noastre. Statul, care are datoria și puținta să sprijinească cultura cetățenilor săi, să înlesnească perfecționarea căilor și metoadelor de muncă s'a arătat sgârțit față de trebuințele noastre.

Dijmele date bisericilor de altă confesiune

veacuri dearândul — nu s'au reîntors măcar și fără dobândă poporului și bisericelor noastre sărace. Dajdea săracului și a obștei reface bisericile și școlile și susține câteva așezăminte culturale, prea puține și prea slabe pentru a complecta lipsurile și golurile muncii sistematice de veacuri ale altor conlocuitori favorizați.

E ceasul suprem ca statul nostru, în virtutea caracterului de stat poliglot să-și îndeplinească fără rezerve și ascunzături datorințele sale față de noi. Statul va împarte ajutoare familiilor stingherite de războiu și orfanilor neamului.

Creșterea tinerimei aparține însă bisericii și familiei, iar dacă biserica înființează orfelinăte și azile, statul e obligat să pună la dispoziție acesteia mijloacele înființării și ale susținerii.

Obștea românească își va face datoria.

Deși războiul a făcut și va mai face încă groaznice ravajii în rândurile noastre, noi nu ne putem cugeta la multe de toate, la colonizări, ca alții, ci ne mulțumim ca urmașii eroilor căzuți pentru patrie să fie iarăși Români buni, creștini buni, generații muncitoare și folositoare societății și țării.

Acesta e hotarul extrem al aspirațiilor noastre, conform moștenirii sfinte a înaintașilor noștri.

Prisos de bogăție nu se găsește la noi, și chiar și ofrandele înaintașilor, cari se capitalizează în vederea altor vremuri, cari și întru priința noastră trebuie să se schimbe și ele trebuiesc prefăcute acum în isvoare de binefacere, când după toate indiciile trecem prin cele mai grele vămi ale existenței noastre.

Mania fondurilor cred că se va curma. Avem atâtea fundații cu capitale moarte. Acum trebuiesc valorizate toate chivernisirile din trecut, cuminte și la rane deschise și la chemări desperate. S'ar urma numai pilda bogatului din evanghelie, care pe vremea unui seceriș bogat s'a gândit să înmulțească magaziiile de strânsură.

Mi-aduc aminte de dania lui Stroescu pentru studenții universitari, când și-a exprimat dorința expresă ca darul lui să nu fie fundație, ci să se cheltuiască în anume vreme, împărțindu-se ajutoare până se sfârșește.

Un dar dat pentru trebuințe actuale, e îndoit și înmulțit mai mare decât altul proiectat pentru alte vremuri, asupra cărora nu avem garanță că vor fi veșnic maștere și fără priință pentru noi.

Prin rostul luminat al fericitului Alexandru Bogdan opinia publică a cerut la adunările generale ale Societății de teatru ca să se desfășoare steagul artei în loc de a țintui vieața societății într-o întreprindere de încasări de taxe și de capitalizări ale fondurilor ei.

Și acest glas trebuie strecurat pretutindeni, unde zac și curg bani pentru interese culturale și obștești.

Să nu trec sub tăcere d. e. așezământul de cultură: Tipografia arhidiecezană, înființată de mitropolitul Șaguna. Acest așezământ scoate un ziar: „Telegraful Român”, tipărește regulamente, protocoale, cărți școlare. Dar tipografia n'a dat măcar atât cât a știut să stoarcă din ea singur Șaguna, care a tipărit toate cărțile bisericești, de utilitate zilnică pentru binele tuturor.

Cu capitalele ei frumoase, sperăm că se va lucra bine și în altă formă pe viitor. D. e. să scoată o biblie complectă populară măcar așa de ieftină ca biblia societății britanice, accesibilă și celui mai sărac om să o aibă pe masă, care să fie compasul gândurilor și al simțirilor turmei credincioase în vremuri de grea cumpănă și de nădușitoare griji ale vieții.

Și va stimula în sânul preoțimei cultivarea științei teologice, ajutorarea muncitorilor intelectuali. (Comit indiscreție a spune că d. prof. Bălan a făcut datorii cu scoaterea escelentei reviste teologice). Și nu putem azista veșnic nepăsători la procesul laicizării mentalității preoțimei de dragul înmulțirii capitalelor tipografiei, când ele se pot preface în pârgie de cultură religioasă, în care biserica noastră dobândește cel mai puternic razim și chezășuire a existenței sale.

Un om bogat era mândru, că în camera lui luxoasă adăpostea o bibliotecă frumoasă și bogată. Satisfacția lui însă nu ajungea cu satisfacția autorului celui mai mic volum din bogata bibliotecă. Pe unul îl costase bani, pe altul prisos de simțire și de gândire. Altarul binelui obșteșc îl încunjură credincioși cu daruri de ofrande și de suflet. Și ofrandele se pot preface în valori pentru înmulțirea și întărirea bunurilor veșnice ale unui popor. Și numai în modul acesta ajută jertfa noastră.

Orfanii din Jina.

Dat fiind, că apelul publicat de ziarul nostru, în cauza așezării celor 4 orfanii ai răposatei Ioana D. Budrală din Jina, a găsit răsunetul dorit, ținem a fi de importanță, mai ales acum, când năprasnicul războiu lipsește pe atâtea ființe nevinovate de părinți și de avere și înmulțește zilnic numărul orfanilor noștri, avizați la sprijinul deaproapelui, să publicăm scrisoarea adresată de d. Victor Tordășianu, primăriei comunale din Jina, care are misiunea umanitară și creștinească și nu tocmai ușoară de a face alegerea între cele aproape 40 familii, cari se angajează la primirea copilașilor. Iată scrisoarea:

Onorabilă primărie comunală!

La rugămintea îngrijtoarei orfanilor răposatei Ioana D. Budrală din Jina, am apelat pe cale ziaristică la generozitatea obștei noastre, cerând familiilor lipsite de copii, ca urmând exemplul atât de grăitor al conlocuitorilor noștri de altă naționalitate, să se îndure spre cei 4 orfanii ai numitei, anume Vasile de 1 jum. ani, Nicolae de 7 ani, Dumitru de 11 ani și Pamfilie de 14 ani, ajunși cerșitori și să-i ia în creștere și în îngrijire.

Apelul meu a avut darul, de altfel nesperat, de a mișca mai multe inimi generoase, cari se angajează a primi, între condițiuni nu se poate mai favorabile, pe acești nenorociți, cari n'au alt păcat, decât acela de a fi văzut lumina zilei.

Cum din considerare la timpul greu de iarnă și la marea depărtare, în care se găsește Jina de Sibiu, fiindu-mi peste puțină de a lua personal dispozițiunile de lipsă pentru plasarea acestor copilași, îndrăznesc a apela la concursul binevoitor al On. Primăriei, care, în conlucrare cu oficiul parohial de acolo, să binevoiască a chibzui, după cuprinsul scrisorilor ce le alătur, pe care copilași și la cari anume din cei cari s'au oferit să-i primească, să-i predăm și între ce condițiuni. Scrisorile acluse sunt dela:

1. Augustin Butariu, comersant în Györök (com. Arad), cerând pe Pamfilie, pe care, provăzându-l cu de toate, l'ar aplica la băcăntie, iar după 3 ani l'ar trimite la Viena spre mai departe perfecționare.

2. Vasile Ocășanu, măestru cordonier în Brașov (fără copii), cerând pe Vasile, ca copil de suflet, dorește să-l dea la școală și apoi să-l aplice la meseria de păpușărie (cismărie fină de dame și domni).

Tot dsa ofere să câștige pe un prieten al său pentru Pamfilie, pe care l'ar aplica la cismăria groasă.

3. Pompiliu Constantin, învățător-director în Danes, dorește să știe, dacă copiii sunt gr. or.? cu ce s'au ocupat părinții lor și dacă sunt legiuți? când apoi ar primi pe Pamfilie sau pe Dumitru.

4. Dimitrie Macri, preot ortodox în Maros Kaproca (com. Arad), dorește pe Pamfilie ca servitor, dat fiind, că are însuș familie.

5. Ștefan Sabău, econom în Socodor (Székudvar), dorește pe Dumitru, spre a-l fi adevărat părinte, neavând copii.

6. Liviu Radu, paroh în Macedonia, poșta Csák, dorește pe Pamfilie.

7. Mărioara Bogdan din Pészák (com. Torontal), a cărei soră fără copii ar primi pe Dumitru, dându-i îngrijire ca la al său, ba i-ar depune și bani la bancă pentru timpul când e mai mare.

8. Ștefan Fătu, paroh în Apateul rom. (Oláhapát, c. Orăzii), dorește pe Pamfilie și pe Dumitru, oferind primului, pe lângă toate cele trebuincioase, 50 cor. la an care sumă se va urca.

9. Ștefan Dănilă, econom în Zlatna com. Alba inf., (fără familie), dorește pe Pamfilie pentru economie și de a-l avea pentru totdeauna.

(Va urma).

Războiul european.

Comunicate oficiale.

Budapesta, 5 Februarie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe nici unul dintre fronturi evenimente de importanță nu sunt.

*

Berlin, 5 Februarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Spre sud dela canalul La-Basse am respins o slabă înaintare engleză. La sud de Somme s'a zădărnicit un atac de granate de mână precedat de bombe. În Champagne și contra unui punct a liniei noastre de luptă din Argone, dușmanul a dat ieri violente focuri de artilerie grea. Spre ost dela Argonne pe vârful Vouquois, explozii franceze au cauzat slabe stricăciuni în tranșeele noastre. Pozițiile dușmane din Vogese, Diedolshausen și Sul-Dern au fost bombardate cu violență de către artileria noastră.

Pe frontul oriental: Nici un eveniment de importanță. Un aeroplan al nostru a atacat întăriturile Dünaburgului.

Pe frontul din Balcani: Nici un eveniment.

*

Constantinopol, 5 Februarie. — Se comunică dela cartierul general ture:

Pe frontul Irak: Cu o parte a forțelor sale, înamicul a încercat înaintarea la Felahie, i-am respins însă printr'un contraatac forțându-i să se reîntoarcă în tranșeele lor. **Pe frontul din Caucaz:** Pe diferitele sectoare se continuă luptele trupelor de recunoaștere. Alte evenimente de importanță nu sunt.

*

Budapesta, 6 Februarie. — Se comunică dela cartierul general: Pe nici unul dintre fronturi evenimente de importanță nu sunt.

*

Berlin, 6 Februarie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Am respins câteva slabe coloane engleze cari au încercat să înainteze la sud-vest dela Mesnil și sud dela canalul La-Basse. Explosiunile franceze dela Berry au Bac, de pe vârful Combres și în Bois de Pretre n'au avut rezultate. La Bapaume am forțat aterizarea unui biplan englez. Echipa a ajuns în posesiunea noastră.

Pe frontul oriental și din Balcani: Nici un eveniment.

Inceputul operațiunilor de războiu din Albania centrală.

Cartierul de presă. — Trupele armatei generalului Kövess concentrate în Albania centrală pe frontul dela Krnja-Isni, îndepărtate de maluriile albaneze, se pregătesc de atacuri împotriva înamicului din Albania centrală. Drept armată dușmană se socotesc trupele pașei Essad, roșturile soldaților sârbi, concentrați cu toții la Valona. Față de această armată în nord se va lupta generalul Kövoss, iar în ost trupele unite a puterilor centrale.

Până când nu se pot semnala rezultate de importanță: ocupări de localități, râuri sau vărfuri de munți, se explică tăcerea comunicatelor oficiale. Deocamdată se poate face constatarea unui stadiu acut al operațiunilor de războiu din Albania centrală.

Situația critică a Italiei.

Basel. — „Baseler Anzeiger” scrie despre situația internă a Italiei, că a devenit mult mai curând critică decât credeau cei mai mari pesimiști. Nu se mai poate ține în secret, că însuș guvernul nu știe de unde să ia paralele — cu tot împrumutul de războiu zis reușit — pentru continuarea războiului.

Din cauza lipsei de cărbuni, industria stagnează. Prețul cărbunilor care nainte de izbucnirea războiului a fost 240 lire s'a urcat la 2000 lire.

Doi foști miniștri ruși pentru pacea separată.

Stockholm. — „Rjeci” e informat că foștii miniștri ruși Maklakov și Sceglovitov au adresat în scris către factorii competenți propunerea ca Rusia să încheie pace separată cu Germania și Austro-Ungaria. Ziarul guvernamental „Zemstyna” ia atitudine pentru propunerea lui Maklakov și Sceglovitov, scriind că ei au fost victimele dumei.

Francezii se pregătesc de ofensivă.

Berlin. — Corespondentul de pe frontul oriental a lui „Vossische Zeitung” anunță, că în regiunea de la Neuville avansările Germanilor au avut ca rezultat o ameliorare esențială a pozițiilor germane. Prin operațiunile mai recente s'a prevenit adevărată intențiunea de atac, ce s'a arătat din partea dușmanului. Toate semnele arată, că dușmanul, de când a încetat anotimpul ploios, intenționează să desfășoare o activitate mai intensivă pe fronturile din Franța și Flandria. Ca aceste ciocniri ar fi începutul marelui ofensive încă nu se poate spune cu siguranță.

Luptele în Camerun.

Londra. — Se comunică oficial: Generalul Dobell, comandantul trupelor din Camerun anunță: Un detașament englez înfrângându-l pe dușman în două lupte a ocupat Daingant(?) Pierderile noastre sunt minimale. Un alt detașament a ocupat Lolodorf. Grupuri mari de dușmani sunt în drum spre Muni-spaniol.

Aviatorii francezi în Balcan.

Milano. — Corriere della Sera anunță din Salonic: Francezii continuă atacurile lor aeriene. O flotă aeriană compusă din 16 aparate franceze a trecut peste frontul bulgar și a aruncat 200 bombe asupra taberei în care erau 500 corturi. Aviatorii pretind a fi văzut incendii. Flota s'a întors neatinsă.

Secretarul Zimmermann despre chestia „Lusitaniei”.

Berlin. — Secretarul de stat al Germaniei Zimmermann a făcut corespondentului din Berlin al lui „Associated Presse” următoarele declarații despre chestia „Lusitaniei”:

Germania — a spus secretarul — privea chestia „Lusitaniei” de rezolvită. America însă a pășit cu noi pretenții, cerând ca Germania să recunoască, că scufundarea „Lusitaniei” a fost un act împotriva dreptului popoarelor. Ruperea cu America, pentru care nu există motiv serios ar fi regretabilă. Germania n'a putut merge mai departe în concesiunile ei, deoarece în sfârșit și prietenia își are marginile. Germania nu poate da din mâinile sale arma, de care dispune prin submarinele ei.

O misiune engleză la regele Belgiei.

Rotterdam. — Comunicatului oficial, care anunță, că lordul Curzon și generalul Haig au fost trimiși în misiune specială la regele Albert al Belgiei, i se dă mare atenție, deoarece cel dintâi dintre acești trimiși e un factor responsabil al afacerilor externe engleze, iar al doilea e unul dintre comandanții trupelor engleze de pe front. Aceștia ar avea adevărată misiunea, ca să-l rețină pe regele Albert, care, după cum se știe n'a semnat înțelegerea de la Londra, de a nu lua o atitudine separată de împătrita înțelegere.

Maurii îi atacă pe Spanioli.

Londra. — Corespondentul din Madrid al lui Daily Express anunță că, după o telegramă din Mellila, Maurii au atacat la Mlassa pozițiile Spaniolilor, omorând cu granatele 2 Spanioli, iar pe 5 i-a rănit.

Violarea teritoriului elvețian.

Basel. — „Pays” anunță din Bernevesin: Lângă edificiul școlii din Bernevesin au căzut ieri după amiază bucăți din proiectile dușmane explodate. Până acum nu s'a putut constata că a explodat în apropiere granate franceze sau germane. S'a pornit anchetă în chestia acestei violări a teritoriului elvețian.

Politica de presiune a ententei față de Grecia.

Berlin. — „Berliner Tageblatt” anunță din Haga: Ziarul „Messagero” din Roma anunță din Siracuza, că Grecii călători răspândesc scumpirea alimentelor în întreaga Grecia. Flota comercială este necesită să stagneze din cauza lipsei de cărbuni. În Cavalla nu mai sunt rezerve decât pentru opt zile. Din cauza acestor stări de lucruri emigrările cresc pe fiecare zi. Consulul italian solicită ajutoare.

Tratatul de pace cu Muntenegru n'au început încă.

Viena. — În urma unor informații primite din sursă competentă ziarul „Neue Freie Presse” anunță că tratativele de pace între Muntenegru și Austro-Ungaria n'au început încă și nici nu vor începe până când prințul Mirco și cei trei miniștri muntenegri rămași la Cetinje nu vor dovedi cu acte autentice, neîndoioase, că sunt împuterniciții guvernului și a regelui muntenegrin de a trata în numele lor cu comandamentul suprem austro-ungar. Deoarece însă nici prințul Mirco și nici cei trei generali muntenegrini nu dispun de o astfel de plenipotență, nu poate fi nici vorba de începerea tratatelor de pace între Muntenegru și monarhie.

Spania dorește stăpânirea Gibraltarului

Arad, 7 Februarie.

—Părerile diferiților oameni politici spanioli.—

Ziarul „La Tribuna” din Madrid a întreprins o anchetă printre oamenii politici ai Spaniei, pentru a demonstra astfel care e punctul de vedere spaniol în chestia Gibraltarului și a Tangerului.

Toți oamenii politici spanioli sunt de părere că este un interes vital pentru Spania ca să cucerească Gibraltarul.

Astfel, cardinalul Anatoliu, episcop al Tarragonei, spune următoarele:

„Gibraltarul înainte de toate. Acest nume cade ca o lovitură de biciu și ne roșește obraji. Cine nu ne va ajuta, cu orice sacrificii, să ștergem rușinea aceasta de pe fața noastră, acela nu mai este spaniol”.

Javier Gomer de Serpa, președintele Academiei regale juridice, declară:

„Când scriu despre Gibraltar, simt întotdeauna o durere. Până ce el nu va fi redobândit, cinstea noastră e atinsă”.

Marchizul De Arlanza, deputat, spune:

Gibraltarul în mâni străine e întotdeauna o rușine pentru noi: micșorează simțitor importanța Spaniei și situația ei și arată decăderea noastră. Cât privește Tangerul sub dominație străină, aceasta însemnează întotdeauna un pericol pentru puterea Spaniei”.

Deputatul Manuel Hilerio Ayuso spune:

„Este nevoe ca Gibraltarul să fie în posesiunea viitoare republicii a Iberiei”.

Luis Falas, deputat, scrie:

„Fără stăpânirea Gibraltarului și a Tangerului, suntem expuși întotdeauna „veto”-ului străin”.

Se mai declară pe față contra politicii Angliei următorii:

Senatorul L. Boig Bergada care spune:

„Este clar că Tangerul, prin situația sa geografică, nu trebuie să fie scos de sub influența noastră; dar dacă îl ocupăm numai ca să nu fie al Angliei, nu avem nici un folos. Tangerul e azi oraș englez, apărat cu trupe spaniole”.

José P. de Achilon, deputat, spune:

„Locuitorii Gibraltarului au rămas spanioli în ce privește limba, tradiția și idealul național. Anglia când a luat Spaniei cu forța Gibraltarul, a comis cel mai odios jaf...”

Interesele Spaniei sunt dar cu totul și diametral opuse cu interesele Franței și ale Angliei. Numai înfrângerea Quadruplei poate reda Spaniei integritatea teritoriului și numai în urma victoriei puterilor centrale ea poate fi iarăși mare putere”.

Senatorul Marchizul San Juan de Piedras Albas, scrie:

„Cred cu siguranță în apropiatul sfârșit al războiului și în victoria Germaniei, și sunt con-

vins de înfrângerea înțelegerii. În urma înfrângerii Angliei și a Franței, cred că este probabilă retrocedarea Gibraltarului și a Tangerului. Dacă ar învinge Quadrupla, grație „neutralității noastre binevoitoare”, Anglia își va menține și mai departe — „provizoriu” — Gibraltarul, iar Tangerul va deveni cu totul francez”.

Dionizio Perez, ziarist, scrie:

„Dacă nu ne reluăm acum Gibraltarul, în curând nu numai Gibraltarul, ci și întreaga Andaluzie va deveni un nou Salonic”.

Senatorul Paray Peyrolen, spune:

„Retrocedarea Gibraltarului nu poate fi decât o urmare logică a înfrângerii Angliei și de aceea Spania trebuie să-și întărească armata”.

Generalul Antonio de Vivaz, senator, spune următoarele:

„Gibraltarul l-a câștigat Anglia în urma unei piraterii duble, piraterii de cari comite și azi câte una pe fiecare zi.

Am pierdut și cred că vom pierde pentru totdeauna ocaziunea, ca Gibraltarul să ni-l putem recuceri fără sacrificii mari. Guvernul trecut nu a voit să se folosească de această ocaziune și de aceea eu, ca general spaniol, îl blestem pentru totdeauna.

Cunoscutul geograf Emilio H. de Villar, scrie că Gibraltarul trebuie recucerit, avându-se în vedere interese economice, politice și strategice.

Distincțiile de Anul-nou ale soldaților români.

— Dintr'un singur număr al „Monitorului oficial” al ministerului de honvezi („Rendeletű Közlöny”, Nr. 1 din 8 Ianuarie 1916). —

NOTĂ: Scriem numele de familie ale eroilor noștri așa, cum le găsim în foaia oficială. Poate va interpela în dietă vre-un Polónyi, Urmánczy, ori alții.

Au căpătat crucea de argint pentru merite cu coroana pe funda medaliei de vitejie:

Caporal Gheorghe Nisztor, caporal Ioan Mojsza.

2. Medalia de argint cl. I. pentru vitejie:

Caporal Grigorie Kingye (Câdea?), plutonier voluntar Octavian Boteán, honved Gheorghe Bolozsai, plutonier Ștefan Kurtán, honved Constantin Floréa.

3. Medalia de argint cl. II pentru vitejie:

Honved Mihail Szukán, plutonier Ilie Szeráfin, caporal Iosif Șermán, artilerist Ioan Turbulya, artilerist Vasile Kóska, artilerist Eugen Marendeák, caporal Marcu Kaluzan (?), glogaș Andrei Miskulin, honved Gavril Csígyguyán, honved Florian Kádár, plutonier Ioan Csímponyer, plutonier Zaharle Avramescu. (Se vede, că în ministerul de honvezi știu serie totuși și corect româneste. Fratele Avramescu a stăruit, se vede, să nu i se schimbe numele. E doar și corect așa, căci toți, cari nu sunt Români, sunt scriși după ortografia limbii lor. Spre pildă: Biró, Horvát, Szabó, Langecker, Macher, Begwart, Brunecker, Rother, Schneider, Dr. Natzler, Schwarz, Brunecker, Mrázek, Mzlak, Pavlakovici, Iveric, Spoljarić, Ivanus, Trtica, Cuport, Bacani și alții. — N. Red.) plutonier Nicolae Miklajescu, honved Alexandru Moldován, honved Victor Sztojka.

4. Medalia de bronz pentru vitejie:

Honved Grigorie Kotuz (Cotuțiu?), honved Nicolae Taluca, honved Alexandru Vinka, honved Blaj Miresán, honved Ioan Páp, fruntaș Gavril Mihálka, honved Andrei Kornel, caporal Pavel Kurucz, cadet în rezervă Dumitru Préda, plutonier Ioan Bán, honved Dumitru Koszta, honved Dumitru Bogdán, honved Ștefan Hóka, honved Gheorghe Radu, honved Ștefan Komsa, honved Petru Szelesen, honved Ioan Mokán, honved David Bocán, honved Gavril Cine, honved Ioan Dipsán, honved Alexandru Timbu, honved Octavian Kapusán, honved Gheorghe Rusz, honved Ioan Greor, honved Mihail Daszkál, fruntaș Simeon Majsán, honved Dumitru Cseszán, honved Ioan Motofilin, honved Florian Bumbás.

NOTĂ: Vor mai fi și alții, pe cari însă din cauza schimonosirii numelor lor scriitorul acestor rânduri nu i-a putut recunoaște ca Români.

INFORMAȚIUNI

Arad, 7 Februarie 1916.

Succesul unei Românce la Opera din Viena. Ziarele vienez sosite de curând, ne vestesc despre marele succes pe care dsoara Nectar Flondor l'a obținut în opera „Mosafirul regelui” de H. Reinhard ce se reprezintă cu succes crescând la „Opera populară” de acolo. Dra Flondor aparține vechei și nobilei familii Flondor din Bucovina, care a produs până acum numeroase talente muzicale. Ziarele relevă frumoasele resurse vocale ale dsoarei Flondor, laudă jocul ei de scenă degajat și distins în același timp și nu uită nici fizicul ei, despre care se exprimă în mod foarte măgulitor.

Serbarea lui 24 Ianuarie în România. Parastusul pentru Românii morți în războiu. Ni se scrie din București cu datul de Vineri, 22 Ianuarie st. v.:

Intr'o sedință a societăților naționaliste ardelenesti, bucovinene și macedonene ținută la Liga Culturală s'a luat hotărîrea ca în acest an toate aceste societăți, împreună cu organizația refugiaților ardeleni și bucovineni — și în frunte cu Liga Culturală, să sărbătorească Unirea Principatelor printr'o solemnitate religioasă deosebită. Duminecă, înainte de amiază, în biserica Sf. Spiridon. Seara va avea loc o întrunire amicală în localul Monte-Carlo din Cișmigiu, dându-se și o masă la care refugiații vor fi oaspeții societății „Carpații”.

Cu ocazia serbării zilei de 24 Ianuarie, organizată de „Liga Culturală” la Craiova va avea loc în dimineața acelei zile, la biserica sf. *Ilie un parastas pentru odihna sufletelor Românilor morți pe câmpul de luptă.*

† **Dr. Romul Pap**, distinsul avocat din Orăștie, fiul fostului director de finanțe din Oradea mare, Nicolae Pap, înrolat în luna August anul trecut în armată, a decedat într'un spital din Timișoara, în urma boalei ce și-a contractat-o în timpul serviciului militar. Inmormântarea a avut loc în Timișoara ieri Duminecă cu pompă militară.

Aviație. Cetim în „Independance Roumaine”: În după amiaza zilei de 31 Ianuarie st. n. „Liga aeriană” a manifestat vie activitate aviațică. S'a efectuat o serie întreagă de sboruri. Îndeosebi s'a distins în exerciții aeriene pilotul Simeon Barbu, fratele dsoarei Barbu apreciată artistă dela Teatrul Național.

Un foarte interesant sbor s'a făcut de către excelentul maestru pilot căpitanul Bereniade având ca pasager pe dsoara Tina Barbu. Sborul bine reușit s'a făcut deasupra împrejurimii Băneasa.

Promovare. Aflăm că d. Domi Stanca, fiul părintelui Avram Stanca din Petroșeni, a fost promovat doctor la științele medicale la universitatea din Cluj. Felicitări!

Logodnă. Dsoara Ana Moldovan din Băița și d. Dr. Petru Groza, avocat în Deva, logodiți. Felicitările noastre!

Balul sindicatului jurnaliștilor din București. La 30 Ianuarie st. v. se va da la Teatrul Național marele bal anual mascat al Sindicatului ziaristilor. Comitetul de organizație desvoltă cea mai mare activitate pentru reușita acestui bal care promite să fie de toată splendoarea. Se rezervă publicului o seamă de plăcute surprize. Sala teatrului va fi ornată și luminată fceric.

Dăruirea artistului G. Enescu. Maestrul și marele compozitor și artist George Enescu a dăruit societății ortodoxe a femeilor române suma de 300 franci în profitul școalelor freobeliene aparținătoare acestei societăți.

Pierderile engleze. Oficial se anunță din Londra că pierderile armatei engleze până la 9 Ianuarie c., au fost de 24,122 ofițeri și 525,345 soldați morți și dispăruți.

Ultima oră.

IMPORTANT CONSILIU LA ROMA.

Roma. — *Barrere*, ministrul Franței, a stabilit cu *Sonnino* punctele tratativelor cari vor avea loc între cabinetul italian și primul ministru francez *Briand*.

Briand va fi însoțit la Roma de miniștrii *Thomas*, *Sombat* și *Bourgeois*, precum și de directorul ministerului de externe de *Margerie* și de generalul *Pello*, șeful statului major al generalului *Joffre*.

MĂSURILE MILITARE ALE ROMÂNIEI.

Haga. — „*Exchange Telegraph*” află din București că contingentul 1896 a fost chemat sub drapel, iar serviciul de concentrare al celorlalte contingente a fost prelungit.

JONCTIUNEA ARMATELOR ENGLEZE ÎN MESOPOTANIA.

Londra. — *Intre armata generalului Lake și cea a generalului Aylmer s'a făcut jonctiunea la Wadi. Operațiunile militare sunt foarte mult îngreunate de ploaie și de timpul nefavorabil.*

RUȘII AU INDEPĂRTAT MINELE DELA VARNA.

Londra. — Lui „*Daily Chronicle*” i se anunță din Odessa, că Rușii au descoperit mine în fața Varnei, pe cari însă a reușit să le pesculască și să le așeze în alte părți. Vasele rușesti au scufundat numărare vase cu vântrele.

TURBURĂRI PE INSULA SAMOS.

Atena. — Vasele de războiu grecești „*Heli*” și „*Jerek*” au plecat spre insula Samos, cu mai multe vapoare cu trupe, pentru ca să înădușe turburările cari au izbucnit pe insulă.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

„CRIȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECON. SOC. PE ACȚII ÎN BRAD.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Crișana” sunt invitați prin aceasta la a

VIII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Brad, Duminecă în 5 Martie n. 1916, iar la caz, că nu se vor prezenta membrii în număr suficient, adunarea se va ținea necondiționat în 12 Martie n. 1916 la ora 2 și jum. d. a. în localul institutului cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constatarea numărului acționarilor și al acțiunilor pe cari le reprezintă.
2. Denumirea alor 2 ^{sup.} _{scut.} și 2 scrutinători.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1915 și stabilirea bilanțului.
4. Propunerea direcțiunii și decideră asupra împărțirii veniturii curat.
5. Darea absolutorului pentru direcțiune și comitetul de supraveghiere pe anul de gestiune expirat.
6. Fixarea prețului marcelor de prezență pro 1916 pentru membrii direcțiunii și a speselor de călătorie pentru membrii comitetului de supraveghiere.
7. Alegerea alor 4 membrii în direcțiune pe un period de 3 ani. Se atrage atențiunea domnilor acționari asupra următoarelor dispozițiuni din stafute:

§. 21 al. 2. »Femeile se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutorii, curanzii prin curatorii lor, societățile, corporațiunile și institutele prin reprezentanții lor legali, chiar dacă aceștia din urmă nu ar fi acționari.»

§. 22. »Numai acei acționari au drept de vot, cari sunt trecuți ca proprietari de acții în cărțile societății cu cel puțin 6 luni înainte de adunare și cari își depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers acțiile lor, eventual și dovezile de plenipotență la cassa societății, eventual la locurile destinate de direcțiune. Avizul despre depunerea acțiilor la locurile destinate are să sosească cu 24 ore înainte de finerea adunării.»

In legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă notificăm, că pentru depunerea respective primirea acțiilor și extradarea documentelor despre depuneri s'au designat toate institutele cari sunt membre la «Solidaritatea» din Sibiu.

Brad, la 3 Februarie 1916 st. n.

Direcțiunea.

MEGHIVÓ.

A „CRIȘANA” takaré- és hitelintézet r. t. részvényesei tisztelettel meghívjuk az 1916 március hó 5-én, esetleg ha ez időpontra a részvényesek kellő számban nem jelenének, feltétlenül 1916. március hó 12-én d. u. fél 3 órakor az intézet üzlethelyiségében megtartandó

VIII-ik rendes évi közgyűlésre.

TÁRGYSOROZAT:

1. A jelenlevő részvényesek ill. részvények megállapítása és meghatalmazások igazolása.
2. Két jegyző és két bizalmiférfiu kinevezése.
3. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1915. üzletévről és az évi mérleg jóváhagyása.
4. Az igazgatóság javaslata az évi tiszta nyereség felosztása tárgyában és e feletti határozat.
5. Az igazgatóság és felügyelőbizottság részére felmentvény megadása az 1915. üzletévre nézve.
6. Az igazgatóság tagjai részére 1916. évre vonatkozólag a jelenléti díjak megállapítása s a felügyelőbizottság tagjainak utiköltségei feletti határozat.
7. Négy igazgatósági tag megválasztása 3 évi időtartamra. Felhívjuk a t. részvényesek figyelmét az alapszabályok következő intézkedéseire:

21. §. 2. bek. »A nők szavazataikat meghatalmazás útján gyakorolják, a kiskorúakat gyámjuk, a gondnokoltakat, gondnokuk, erkölcsi, jogi személyeket és intézeteket törvényes képviselőik, még az esetben is ha utobbiak nem volnának részvényesek.»

22. §. Szavazattal csak azon részvényesek bírnak, kiknek ebbeli minősége a társaság könyveibe legalább 1/2 évvel a közgyűlés határnapja előtt be lett vezetve, s a kik részvényeiket, illetve meghatalmazási okmányaikat a közgyűlés megtartása előtt legalább 24 órával az intézet pénztáránál, illetőleg az igazgatóság által megnevezett helyeken, utobbiaknál eszközölt letételekről szóló elismervények azonban a közgyűlés előtt legalább 24 órával, az intézethez meg kell érkeznie, különben elkesztetnek tekintelik.»

Ezen utóbbi §-ban foglaltakra való tekintettel értesítjük a t. részvényeseket, hogy a részvényeknek letétkénti elfogadásra az összes intézetek, melyek a nagyszabeni »Solidaritáta» tagjai, felvannak hatalmazva.

Brad, 1916. február hó 3-án.

Az igazgatóság.

„CRIȘANA” institut de credit și de economii societate pe acții în Brad.

Activa—Vagyon		Contul Bilanț la 31 Decembrie 1915. — Mérleg számla 1915. deczember 31-én.		Pasiva—Teher	
Cassa — Pénzkészlet	57331 32	Capital societar — Részvénytőke		400000	
Bon în Giro-Conto și la alte bănci — Követelés az Osztrák Magyar bank és más pénzüzeteknél	1062 71	Fond de rezervă general — Altalános tartalék alap	231081 57		
Anticipațiuni și cauțiuni — Előlegek és óvadékok	27100 —	Fond de rezervă special — Külön tartalék alap	14272 33		
Cambii — Váltók	595762	Fond de penziuni — Nyugdíjalap	65226 67	310580	57
Cambii cu acop. hip.—Jelzálogilag bizt. váltók	688015	Depozite spre fructificare — Takarékbetétek		1349613	45
Obligațiuni asig. cu hip. — Jelzálog kölcsönök	429694 60	Reescont — Visszleszámítás		14139	—
Obligațiuni cu cavenți — Kötvény kölcsönök*	189740 80	Diverși creditori — Különbéle követelő számlák		35481	56
Lombard — Előlegek értékpapirokra	3783 —	Interese tranzitoare anticipate — Atmeneti kamatok		53497	98
Efecte publice și acții — Értékpapírok	91183 —	Profit curat — Tiszta nyereség		47109	87
Realități — ingatlanok:					
Casele institutuului în Brad—Brádi főintézet házai	92000				
Casa filialei din Halmagiu — Nagyhalmágyi fiokintézet háza	15000				
Casa filialei din Gurahonți — Honcztői fiokintézet háza	4000				
Realități de vânzare — Eladó ingatlanok	10600				
Mobiliar — felszerelés	5150				
* O parte din ele sunt intabulate — Ezen kötvények egy része jelzálogilag biztosítva van.					
	2210422 43			221042	43

Pierderi — Vesztesség Contul pierdere și profit cu 31 Dec. 1915. — Vesztesség és nyereség-számla 1915. dec. hó 31-én Venite—Nyeresség

Interese de depuneri — Betét kamat	62899 75	Interese dela cambii — Váltó kamat	58972 23
Interese de reescont — Visszleszámítási kamat	20804 45	Interese dela cambii cu acop. hip. — Jelzálogilag bizt. váltó kamat	58286 24
Interese după Lombard — Lombard kamat	4994 87	Interese dela oblig. asig. cu hipotecă — Jelzálog kölcsön kamat	27342 11
Interese după fondul de penziuni — Kamat a nyugdíjalap után	2985 62	Interese dela oblig. cu cavenți — Kötvény kölcsön kamat	20147 80
Salare — Fizetések	15396 88	Venit din afacerea cu cereale — Jövedelem a termény kereskedésből	5853 24
Bani de cvartir — Lakbér	1700 —	Venite dela efecte — Értékpapírok jövedelme	4167 85
Marce de prezență — Jelenléti bárcák	405 —	Venite dela realități — Ház és haszonbér jövedelem	5927 42
Diverse spese — Különbéle költségek	10487 75	Proviziuni — Jutalékok	17192 26
Dări și competențe — Adók és illetékek	16034 22		
Dări după depuneri — Betét kamat adó	6289 98		
Chirie — Házbér	600 —		
Amortizări — Leírások:			
din imprumuturi dubioase — kétes követelésekből	6191 76		
din efecte ca dif. de curs — az értékpapirokból mint árfolyam vesztesség	1339 —		
din mobilier — a felszerelésből	650 —		
Profit curat — Tiszta nyereség	47109 87		
	197889 15		197889 15

pp Ghișa m. p.

director executiv subs.—vezérigazgató helyettes

Brad, la 31 Decembrie 1915

Pentru contabilitate: — A könyvelésért:

Alexă Sînt m. p.

DIRECȚIUNEA — AZ IGAZGATÓSÁG:

Vasile Damian m. p.
președinte — elnökCornel Lazar m. p.
vpreședinte — alelnök

Aron Roman m. p.

Ioan Cutean m. p.

Nicolae Bedea m. p.

Dr. Nicolae Robu m. p.

Petru Rimbaș m. p.

Ioan German m. p.

Virgil Albescu m. p.

Virgil Bulz m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE: — A FELÜGYELŐBIZOTTSÁG:

Subscrisul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte — Alólírott felügyelő bizottság a jelen számlákat átvizsgálta és helyesnek találta.

Brad, la 3 Februarie 1916.

Dominic Rațiu m. p.

I. Perian m. p.

Nicolae Popp m. p.

Ioan Impărat m. p.

Andron Bogdan m. p.

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

În decursul anului trecut am ținut mai multe scontrări, atât la Centrală, cât și la Filiale, cu cari ocaziuni ne-am convins despre corecta administrare a Institutului.

Bilanțul încheiat cu finea anului 1915, cu un Profit curat de Cor. 47.109 87, l'am controlat și aflat exact.

Vă propunem deci: a) să bi evoiiți a aproba Bilanțul, b) a distribui profitul curat în conformitate cu propunerile Direcțiunei, la cari și noi ne alăturăm, și c) a da pentru anul 1915, atât direcțiunei, cât și Comitetului de supraveghiere absoluturul.

Brad, la 3 Februarie 1916.

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

Dominic Rațiu m. p.

I. Perian m. p.

Andron Bogdan m. p.

Ioan Impărat m. p.

Nicolae Popp m. p.

A felügyelő bizottság jelentése.

Tisztelt közgyűlés!

A múlt év folyamán úgy a főintézetnél, valamint a fiókoknál több rendben rovincsoltunk, s az ügyek és könyvek helyes kezeléséről meggyőződést szereztünk.

Az 1915 december hó 31-én K. 47109 87 tisztanyereséggel lezárt mérleget megvizsgáltuk, s azt helyesnek találtuk.

Indítványozzuk, méltóztassék: a) a mérleget helyben hagyni, b) a tisztanyereséget az igazgatóság indítványa szerint felosztani és c) az 1915 évre úgy az igazgatóságnak mint a felügyelőbizottságnak a felmentvényt megadni.

Brad, 1916. február hó 3-án.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG: